

PREU DE SUSCRIPCIÓ: una pesseta TRIMESTRE.—UN NÚMERO SOL, 10 céntims.—ATRASSAT, 15.

Per no estar llesa la correcció de las planas de 'l folletí, aquet número, á pesar de portar la fetxa de 'l dia 25, se publica avuy dimecres.

Barcelona 31 de Octubre de 1900.

LA DIRECCIÓN.

Lo Teatro català y 'ls Jochs florals

Don Victor Balaguer va sèr un de 'ls decidits catalanistas de 'l temps en que no havia fet encara gens de camí la idea de 'l modernisme.

L'entusiasme d' ell per la futura sort de Catalunya ès innegable, porque no ès de boquilla sino que's proba ab fets.

Ell va sèr un restaurador en nostra patria de la festa poética de 'ls famosos temps de Clemencia Ysaura.

Los Jochs florals li deuenen en mòlta part sa implantació en Barcelona mes de 40 anys enrera.

D' ell ès lo celebrat drama *D. Juan de Serrallonga*, d' assumpto enterament catalá y traduhit mes tard, ó mes ben dit, arreglat á nostra escena en quant á 'l llenguatge.

Tambè ès un de 'ls mes notables y antichs periodistas catalans y catalanistas. Díguilo sino la publicació de 'l setmanari *La Montaña de Montserrat*, únic que surtia en Barcelona (d' aquella classe, s' entén) avans de la revolució de 'l any 68.

Ell tè publicadas mòltas produccions catalanas y numerosos articles d' esperit regionalista, y llibres importants, com *La Historia de Cataluña*, *Las calles de Barcelona*, etz., de índole catalana.

En fi, tota la sèva vida pót considerarse destinada á sembrar llevor de amor á Catalunya, desde sa edat juvenil, que 'l portaba en aquells temps fins á la exageració.

Pero la edat li ha fet posar experiéncia, y á medida que ha anat vegent lo Sr. Balaguer las desatenyades ilusions de 'ls aixalabrats que, cegos, corren á la desfiguració de 'l catalanisme dient que 'n són entusiastas é innovadors partidaris, no ha pogut de menos de sentir ferit son cor de bon català desde 'l retiro voluntari que s' ha fet ell mateix á Vilanova.

Don Víctor Balaguer ès un bon català: estima á Catalunya ensembs que á tot Espanya.

Per amor á Catalunya fondá ó restablí ab altres amichs, com hem dit, los Jochs florals, ab la idea de restaurar la poesía y la literatura de la terra, y per aquest mateix amor, avuy, ple de desengany, á 'l véurer com ab los temps se treu de pollagueira una institució que ès estimada per ell com filla propia, aprofita las ocasions per' fer patents los perills de la idea política catalanista moderna.

Ell recorda que allá pe 'ls anys 1859, 1860, 1861, etzatra, cada vegada la festa de 'ls Jochs florals era un dia de vera festa catalana, y anyora aquella gran importància que ara li manca encara que se celebri.

A aquet poderós motiu ha de atribuirse que ara en Saragossa haji aproveitat la celebració d' uns Jochs florals per' donar á compèndrer lo que ha de sèr aqneixa institució poètica.

Injustificats són, per lo tant, los atachs de 'ls moderns catalanistas á qui no ha agratit lo discurs pronunciad en la capital de la regiò vehina.

Cal, donchs, protestar contra 'ls que, politichs de bandería ans que bons catalans, faltan á l' ilustre patrici que ha consagrat sa existencia á estimar y fer que s' estimi á Catalunya.

Aixís com D. Víctor Balaguer en lo prólech de 'l seu drama *D. Juan de Serrallonga* diu: *este drama es una vindicación*, nosaltres diem ara: «aquest escrit ès una vindicació», y vindicació merescuda que pot

servir de correctiu á ls que han desvirtuat ab fal-lera sensible la instituciò mes tipica de l ver sentiment de Patria.

**

Las exageracions y la politica á l dia han malejat los Jochs florals fent mal á l catalanisme, y altras causas á mes de aquellas han malmés lo Teatro catalá.

La falta de gust, lo mercantilisme renyit ab la ilustraciò necessaria, l' atreviment de la ignorancia, la petulancia de eerts autors de condicions, etzeta, han perjudicat notablement nostra escena que de veras voldriam véurer restaurada, ó empleant terme de moda, desitjaríam sigües regenerada.

Procurin, per consegüent, los que avuy la guian apartarla de l camí laberintich ahont l han deixada entrar, perque encara s' hi ès á temps; y fenthlo aixis, y procurant nostres *flamants politichs de quarto'l rengle* apéndrer com s' ha de fer la política per sèr profitosa á la regió, podrán tornar á la causa catalanista; direm millor, á la causa catalana l prestigi que tingue no fa molts anys y qu' era preludi de la veritable felicitat que se li ha de desitjar per tots los bons fills: que, com á tals, estimem á Catalunya.

P. DE R.

EUDA D' URIACH

Ópera en 4 actes, lletra de D. Angel Guimerà y música de l Mtre. Amadeo Vives.

Perdonin nostres lectors: avuy ès la primera vegada que, apremiat per las circunstancies (y aquestas son l ausència de la redacció, de l amich Vidal) me donan l alternativa per' parlar de música. Y música dramática, y de n Vives.

La obra de n Guimerà está plena de situacions dramáticas de tota forsa, nervudas, alguna terrorífica, espelusnante; sos tipos són sencers, tots d' una pessa, sense arrugas ni tabellas; lo fondo potser pequi de irrespectuós dintre l' ordre de la bona moral y la religió; pero no obstant y això, i públich l' escolta ab poca atenció y á l pas de l' desarrollo creix l' indiferència y la fatiga.

Pero las energías dramáticas que l poeta esterilment vessá per tot indret eñ sa obra gno poden perjudicá l treball de l músich?

Nosaltres opinem que sí.

En *Euda d' Uriach* nos hem afirmat en nostra idea.

En las escenas mes culminants hi hem trobat un desequilibri justificatiu de nostre asert: la dramática dominant á la lírica.

No detallarem número per número musical á l fer la ressenya de l treball de l Mtre. Vives: tindriam de menester un espay que no tenim.

¿Mereix sia aplaudit lo mestre pe l treball de sa última obra?

Sí y no. Lo primer s' ho mereix perque accusa un avens en sa técnica; una laboriositat á tota prova; desitj de contribuir a l' millorament, á la regeneració de nostra lírica; cimentar ab la práctica, pregonantho per tot arreu, lo molt que podan donar las *cansons populars catalanas* si s' fa minuciós, detallat y fondo estudi de sos giros, cadencias y modulacions; fina observació de la resultancia de certas combinacions orquestrals indicadas en los tractats d' instrumentació; ha demostrat intents de despollarise de certs ressabís naturals en qui no té prou forsa ó prou geni per' crearse un estil propi, posant de rellèu la manera particular de vestir y adornar sus creacions; s' ès vist en *Euda* determinació ferma, decidida, d' entrar de cop y volta en l' escola de Wag-

ner, posant cuidado especial en l' orquesta y deixant abandonadas las veus.

En fi, debem aplaudir en lo Mtre. Vives, com aplaudim de bona fe, que en poch temps, desde *Arthus* hasta *Euda*, lo progrés ha sigut manifest, palpable, digne de alabansa y aplauso. Mereix lo segòn pe l's procediments que desde l comens de sa carrera s' ha apropiat lo mestre Vives y que en *Euda* ha seguit en moviment progressiu:

Ab *L' Emigrant* doná l primer pás; segui en *D. Lucas*, continuá en *La balada de la luz*, y en la obra de l Sr. Guimerà hi està en tota sa plenitud. De cansons populares catalanas n' hi hem sentit una infinitat, y fer obras acudint á l llibre y arrancantlas de sus fullas y integras posárlashi y firmarlas com á sèvas, ni ès fer art ni sèr artista.

Y això que censurem quant se tracta de obras d' autor anònim com són las cansons populares, no podem menys que anatematisarho quant són aquellas d' autors, morts los uns, vius los altres; pero tots coneiguts y respectats.

En lo transcurs de la obra se presentan mes que records de *Aida*, de *Faust*, de *Walkyria*, *Dolores*, *Hugonauts*, *Lohengrin*, y, mes que de totes aquestas juntas, de la tan celebrada de Saint Saëns, *Sanson e Dalila*.

Y no content de tantas irregularisacions, buscant l' objecte mes ensà, mes de casa, las enfilà ab la obra de l difunt Pep Ventura, de Figueras, copiantli la celebrada sardana, per tothom coneiguda, titulada: *Lo cant de ls auells*.

Y això ho fà ab tota conciencia: volgunt donar per seu lo qu' ès de ls altres.

Respecte l' cas hem de fer una salvetat que fins ara no l' hem vista estampada en cap diari.

¡Serà, potser, que la citan sens coneixerla!

Lo cant de ls auells que l Mtre. Vives posa en sa *Euda* y que ls periódichs citan com si ho fòs, no ès la cansó popular que ab igual títol figura en primer terme en lo tomo quart de la colecció de l Sr. Briz. Aquella ès una cansó de Nadal: sa música alegre, fresca y moguda respón perfectament á la lletra y á l objecte. *Lo cant de ls auells* de *Euda* ès lo títol que l celebrat tenorista ampurdanés y coneigut compositor de sardanas, doná á una de son repertori.

Potser dirà algún de nostres lectors qu' això ès asumpto baladí, *peccata minuta*, que poch ó gens pót influir en l' èxit de la obra.

Està equivocat. Quant no altres, acusa, primer, una conciencia molt discutible respecte sa probitat artística, y segòn, falta de geni, carencia de calor conceptual que á l públich lo deixa indecis y acaba per' no entrar de plé á l goig de las sensacions estéticas; li resta forsa per' l esclat de l entusiasme si la obra ès per' produhirne.

Y de tal manera això són lunars y no petits, que l calor, real ó fictici, de la nit de l estreno, ha desaparecut, quedant en las successivas representacions, sols circunscrit á quatre aplausos de la *claque*.

Conceptuem com un defecte, y això ho fem constar, lo colocar las veus, tant las principals com secundarias, á alta tessitura. Això fà que l' artista 's fatiga, no pugui lluhirse en las frases d' empuje, las mes culminants y vehements de son paper, y l' espectador se senti nerviós pe l' esforços que vèu ha de fer lo cantant.

¡Altre efecte farian aquells coros de l acte tercer!

En fi, la obra té qualitats recomanables que posan á l' autor en lloc distingit per las condicions exposadas á l principi; pero també, en cambi, n' té que li serveixen de contrapés com las enumeradas, dignas de censura.

Aquesta ès nostra opinió franca y leal.

ROMEO SANTA CLARA.

Revista teatral

Romea.—Lo dimars va estrenarse la comedia en tres No's pót dir, de l Sr. Ferrer y Codina. La obra ja era coneiguda desde que en la darrera temporada va estrenarse en lo Principal 'sent objecte de algún contratemps, que va fer que per uns días fos retirada de l cartell. Com á fer riurer, No's pot dir fa riurer; la obra está

plena de xistes que comverts no'n tenen res; pero si que ho és, en cambi, y molt, lo total argument.

Lo dia de l'estreno 'ls actors no hi anaven pas massa segurs en los seus respectius papers: ab tot, l'èxit fou afalagador.—Jo

Eldorado.—Lo passat divendres va estrenar *El barquillero*, sarsuela en un acte y tres quadros, original de 'ls Srs. Jacksón Veyán y López Silva la lletra, y de l'mestre Chapí la música.

De las tres obras que pòrta ja estrenadas en aquesta temporada la companyia de l'teatro de Catalunya, és indiscutible que *El barquillero* és la millor. Los xistes són abundosos per mes que alguns no són de l'tot madurs; lo llenguatge, gràfic y expressiu, revela la ploma expecta de l'Sr. López Silva, un de 'ls escriptors que millor maneja l'*caló* de 'ls barris baixos de Madrid. La versificació fácil y armoniosa, denota que l'Sr. Jacksón sab de que se las heu en punt a fer ratllas curtes. Lo desarrollo de la obra's fa natural y lògich, y encara guanyaria mes si l'quadro segon no fos tan llarg, puig adoleix de alguna pesadés.

De la música ben poca cosa cal dirne; lo milló de tot ès lo duo de l'*barquillero* y el *cabo de lanceros* que merequé 'ls honors de la repetició: també va ésser objecte de igual distinció l'*coro de barquilleros* de l'quadro tercer, per mes que, si hem de dir lo que creyem, la galantería de l'públic y l'esfors de la *claque* van sèr la causa de la repetició, mes que l'mèrit de l'mestre.

La interpretació, bona; sense que 's puga dir inmilloable. De tots modos cal fer menció de las Srtas. Taberner (protagonista) y Bordás y de 'ls Srs. Pinedo, Gil y Nadal.

Lo pintor escenógrafo Sr. Urgellés, ha pintat pera l'quadro segon un teló, molt just de perspectiva.

A l'acabarse la representació 'ls autors foren cridats a la escena, presentanshi los de lllibre Sr. Jackson y López Silva que foren aplaudits.

En resum: *El barquillero* va entrar de plé a l'públic nombrosísim que omplia la sala, palcos y galerias.—ARGENTVIU.

Gran café Olimpia.—La companyia Ibáñez-Smith ha presentat *Juan Valjean ó Los miserables*, interessant obra mimica en la que han obtingut aplausos desde l'pierrat Ventura Ibáñez en la part de protagonista fins a l'mes petit artista. De manera que hem de alabar una vegada mes (y ab gust ho fem) a las Sras. Lola Bonchal y Celes, a 'ls germans Ibáñez, a Mr. Smith, y 'ls senyors Carbonell, Bas y Vidal.—A. P. G.

LA DUSE A BARCELONA

No trigarem pas gayres días a tenirla entre nosaltres, que prou que ha tardat.

Si res ho destorba, lo prop vinent dimars en l'esenario de l'teatro de Novedats, la Duse 's presentarà novament a l'públic barceloní. [Y ab quin anhel la esperem los amants de l'art veritable!

Perque si hi ha algú que no ho sapiga, debem ferli saber que, avuy per avuy, per damunt de la Duse no hi ha pas ningú; per dessota d'ella hi es tothom, sigan actors, sigan actrius, de la nacionalitat que 's vulla.

[La Duse] nom que té quelcom de misteriós, que reclou una mena de forsa estranya que fa conmouer, que fa sentir... jo crech que fins arrastra.

Y si l'nom pot tot això, ¿qué no podrá la dona, la actriu, la artista?

[Sols quatre funcions! Això ès un xich massa... poch.

De tota manera, val la pena de felicitar á la empresa de l'teatro de Novedats, y fins agrahirli que 'ns la deixi paladejar un xich.

La Duse ve, la genial, la incomparable...

De tant en tant, ja convé una alenada d'aire sanitós. Respirem fort, donchs, los que 'ns vejem obligats á absorbir atmòsferas teatrals tan malsanas. Respirem fort, que la ocasió passa.

ARGENTVIU.

Bellas Artes

Desde la passada setmana, las exposicions de casa Parés han tornat a pèndrer lo caràcter seriós de cada ivern y podrán visitarse fins a las 9 de la vetlla.

La que hi havia l' altre dia quant hi vaix anar valia la pena; de manera, que la temporada començsa bé.

Eran los obras vaporadas de'n Joan Brull, pintor-poeta, es à dir, pintor que fa poesia ab los pinzellis aixís com altres la fan ab la ploma; pintor que sont fondo y vèu molt lluny, tant que lo que ell pinta, y aixís ho demostren ses obras de casa Parés—á voltas apor visió fantasmagòrica sense per això perdre tot lo que déu tenir de realt y humà.

No falta qui creu que en Brull fa això desde que ha estat a París. Jo crech que no; jo crech que en Brull, pintor delicat ab ànima de poeta y fins sentimentalista, ho és com ho era avans. Son talent natural li fa exteriorizar sense esfors lo que vèu y experimenta; pero ho fa sentintho tot ab lo ropatge de la realitat; res de falsetat ni mistificacions.

Que la visita l'gran *cervell de Europa* li ha valgut refinaments; potser si, no hu negaré, mes si aixís fòs, que encara ho duplo, avans que ferli mal li ha fet un bé, mes no per això ès ara en Brull menys personalitat artística propia, de lo que era avans. Avuy com ahí, melancolios, voguetots, boiras, bromas, aries anyoradissas caracterisan lo seu pinzell seguir y destre.

* *

De l'pintor Sr. Montserrat, ès lo retrato de l'P. Rvnt. Joseph de Calasanz Casanova, escolapio, que aquesta setmana pòt veure's en lloc preferit. Diuhen, los qui coneixfan a l'retratat, que l'parescut ès inmilloable; jo, concretantme en lo treball de l'artista, no tinch cap reparo en afegir que ès una obra casi be de mestre, y dich casi be perque hauria desitjat alguna mes exponetaneitat en los ropatges. Per lo demés, lo retrato de l'P. Casanova accredita una vegada mes lo pinzell expert de l'Sr. Montserrat.—R.

Saló de descans

Dissapte de la present setmana començará en lo teatro Principal una temporada ab funcions de sarsuela catalana, que ès de desitjar siga molt profitosa á la empresa y útil a la escena regional.

La llista de la companyia es la següent: Mtre. director, D. Francisco Pérez Cabrero.—Director, D. Joseph Bosch.—Tiples: Elvira Cordero, Carolina Felip, Agna Juliá, Joseph Mateu, Lluïsa Oliva, Asunció Paricio, Mercé Pérez Cabrero, Dolores Simó, Lluïsa Valdés.—Actors: Vicens Andrés, Joseph Bosch, Daniel Foix, Emili Huervas, Francisco Miró, Agustí Moré, Ricardo Pelegrí, Leopoldo Querol, Gaspar Vallina y Joseph Vergés.

L'obra d'inauguració ès *Lo suplici de Tántalo*.

—S'ha publicat la llista de la notable companyia lírica que treballarà durant la temporada en lo gran teatro de l'Liceo. Figuran en ella artistas notabilissims y s'anuncia un variat repertori. Donats los elements ab que la empresa conta y reconeguda la inteligença y la activitat de l'empresari D. Albert Bernis, cal esperar fundadament que 'ls *dilettanti* tindrán molts ocasions d'aplaudir en lo curs de la temporada que promet ser brillantissima.

—L'Associació de la Prensa de Barcelona està adquirint gran desarollo y 's tocan ja 'ls resultats de tan recomanable societat. Exzitem á 'ls que 's dedican á l'periodisme, á que s'enterin de 'ls Estatuts y de 'ls fins que la associació realisa, en la convicció de que augmentaran

la llista de socis si 's penetran de lo molt que fa avuy y lo molt mes que podrá fer demá contant ab major número d' inscrits.

—En lo teatro *Circo Español* hi segueix treballant la companyia dirijida pe'l aventatjat galán D. Miquel Rojas. Hi ha molt bonas entradas.

També las obté en lo teatro de l' Nou Retiro la que dirigeixen los primers actors D. Miquel Pigrau y D. Joseph Fages, formantne part la primera dama D.ª Candelaria Tarés.

D' una y altra 'ns ocuparem en altre número.

—Segons un estat fet per un enginyer alemany, lo número de incendis ocorreguts en teatros durant un segle desde l' any 1777 arriba á 503, haventhi hagut mes de 6,000 víctimas d' aquets siniestros.

—La societat Centre Líric dramàtic de Sabadell decidirà demá passat una funció á honrar la memòria de l' genial poeta català Frederich Soler (Pitarra), havent escollit dos produccions tan notables de dit autor, com són *Las euras de l' mas* y *Los cantis de Vilafranca*. Además s' estrenarà un himne, lletra de l'Sr. Puig Casanys y música de D. Joseph Quer, titulat: *Gloria á Pitarra!* executat per la Secció lírica de la societat ab acompañament de la orquestra de 'ls fatxendas. També s' coronarà 'l busto de l' eximi autor.

Alabem la idea de l' Centre, y sobre tot la realisació de tant lloable pensament.

—Los PP. de l' Ordre de San Francesch de la ciutat de Balaguer, han comprat la magnífica orga que constriu' l' reputat orgauer, D. Miquel Bertrán.

Nosaltres que hem tingut ocasió de tocarla y apreciar las excepcionals condicions de sonoritat, forsa y precisió, no podem menos que felicitar á 'ls PP. franciscans de Balaguer y á l' conegut constructor Sr. Bertrán.

—La companyia d' òpera que actúa á Girona en lo teatre Principal durant la temporada de fíras, consta de l' següent personal:

Mestres directors y concertadors, Goula Fité, Joan, y Muzzi, Güelfo; director artístich, Serra, Narcís; soprano dramática, Sra. Benimelli, Victoria; soprano lleugera, Sra. Casals, Anita; mezzo-soprano y contralt, Sra. Chivers, Catarina; primers tenors, Srs. Costa, Vicens y Escursell, Joseph; primers barítonos, Srs. Archilli, Riccardo, y Serazzi, Alfredo; primer baix absolut, Sr. Serra Narcís; primers baixos, Srs. Boldú, Joseph, y Oliveras, Eliseu; comprimari, Sr. Bubé, Nicolau; comprimaria, Sra. Gofí, Camila, partquins, Srs. Pujol, Rafel, Pesardi, Lluís, y Dotti, N. 18 coristas de abdos sexes y 25 professors de orquesta.

—Diuhen de Tarragona:

«Un verdader triomf va conseguir lo diumenge passat la distingida Secció dramàtica de l' Ateneu, quin brillant comensament de temporada és objecte de generals y merescudas alabansas.

No ès *Lo Compte d' Ampurias* obra de grans mèrits literaris qu' ajudin á fer simpàtich lo treball de 'ls artistas, ans á l' contrari, á sos escassos mereixements, uneix serias dificultats, que sols se poden vencer reunint condicions d' actor consumat y coneixedor de tots los ressorts de l' art escénich. No obstant aixó, 'ls simpàtichs aficionats de l' Ateneu s' feren aplaudir de veritat, arribant en algunes escenes á interpretar magistralment los personajes.

A l' final de l' obra 'ls Srs. García, Miret, Aleixandre, Ferraté, Iborra, Soliano, Brú, Betriu, Martorell, Sellés y Capdevila, la Sra. Busutil y las Srtas. Guitart (T. y E.) foren ovacionats pe'l públic, qui obligà á surtit á l' palco escénich á l' director D. Vicens Miquel.

Lo Compte d' Ampurias fou presentat ab verdadera riquesa y luxo, no perdonantse l' mes petit detall.

La sarsueleta *La salsa de Aniceta* que 's posà com á fi de festa, donà lloch á que lluhissin las sevas facultats la Sra. Busutil y la Srt. Guitart (T.) y 'ls Srs. García y Betriu. Aquest últim nos feu passar un bon rato ab sos xistosos y originals couplets.

A seguir d' aquesta manera preveyem y tenim per seguir que las funcions de l' Ateneu se comptarán per plens.»

Gran establecimiento de música

Instruments, pianos y armoniums, de

• JUAN AYNE •

FERNANDO VII, 51 y 53 y CALL, 22.—BARCELONA

En esta casa se halla de venta la obra de gran éxito

A PAÍSES DESCONOCIDOS

Precio de los principales números de música:

Terceto de los Polismans.	2 ptas.
Duo de los carteros.	2'50 »
Coro las Violetas.	2'50 »

Especialidad en pianos de alquiler. Guitarras desde 5 pesetas.

ARCHIVO LÍRICO-DRAMÁTICO

Y COPISTERÍA DE

Francisco Pérez Pol

Calle de Roig, núm. 24.—BARCELONA

Toalla FRINÈ

Son ús hermoseja l' rostre, absorveix la grassa del cutis, treu las arrugas, contrau l' poro de la epidermis y evita las tacas, borró y erupcions de la pell.

Rejoveneix y es un tresor per conservar la dentadura neta, forta y esmaltada desapareixent ab son ús lo sarro y l' escorbut.

Se ven en totes las perfumerías

LA GRESHAM

Compañía inglesa de seguros de vida

fundada en Londres en 1848.

Oficina en Barcelona:

PLAZA DE CATALUÑA, 39

BANCO VITALICIO DE ESPAÑA

La Previsión y Banco Vitalicio de Cataluña

Compañías de seguros sobre la vida, reunidas

GARANTÍAS

CAPITAL SOCIAL.	Ptas. 15.000.000
RESERVAS.	" 9.800.634

Capitales asegurados desde la fundación de las compañías hasta 30 de Junio de 1898.	" 211.278.772'82
Pagado por siniestros, pólizas vencidas y otros conceptos hasta igual fecha.	" 14.471.501'55

Esta Sociedad se dedica á constituir capitales para la formación de dotes, redención de quintas y demás combinaciones análogas, rentas vitalicias inmediatas ó diferidas y seguro de capitales pagaderos á la muerte del asegurado.

REPRESENTACIONES EN TODA ESPAÑA

Domicilio social: Ancha, 64.—Barcelona